

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 4Cdo/146/2022                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 1219207036                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 30.11.2022                     |
| Meno a priezvisko:         | Mgr. Miroslav Šepták           |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2022:1219207036.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne H. G. L., bývajúcej v J., X. XX, zastúpenej Advokátkou kanceláriou JUDr. Jakub Mandelík, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Záhradnícka 51, proti žalovanej Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 4, IČO: 00 151 700, o zaplatenie 11.265,- eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 29C/90/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Co/33/2022 z 10. mája 2022, takto

### rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Co/33/2022 z 10. mája 2022 vo výroku, ktorým vo zvyšku potvrdil zamietajúcu časť rozsudku súdu prvej inštancie, ako aj vo výroku o trovách konania z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „súd prvej inštancie“ resp. „okresný súd“) rozsudkom z 10. novembra 2021 č.k. 29C/90/2019-225 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa voči žalovanej domáhala zaplatenia náhrady škody vo výške 11.265,- eur (výrok I.) a žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok II.). Konštatoval, že žalobkyňa sa domáhala zaplatenia sumy 203,- eur titulom bolestného a sumy 11.062,- eur titulom sťaženia spoločenského uplatnenia s poukazom na poškodenie zdravia, ktoré utrpela dňa 23. júla 2018 pri dopravnej nehode. Po právnej stránke okresný súd vec posúdil podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.“), § 444 zákona č. 40/1964 Zb. (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 5 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia (ďalej aj „zákon č. 437/2004 Z.z.“) a po skutkovej stránke záverom, že žalobkyňa v dostatočnej miere nepreukázala, že ňou uplatnený nárok na náhradu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia vznikol v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou zo dňa 23. júla 2018 (ďalej aj „dopravná nehoda“), kedy došlo k poškodeniu jej zdravia. Bližšie uviedol, že podľa záverov znaleckého posudku H. Z. č. 120/2018 predstavovala ťažká ujma na zdraví, ktorú žalobkyňa pri dopravnej nehode utrpela, ťažké pomliaždenie bedernej chrbtice a kompresívnu zlomeninu stavca L2 so znížením prednej časti najviac o 1/3. Vychádzajúc zo záverov predmetného znaleckého posudku mal za to, že práve tieto zranenia vznikli v príčinnej súvislosti s

dopravnou nehodou. Poukázal tiež na v trestnom konaní vyhotovený znalecký posudok č. 143/2020, ako dodatok k znaleckému posudku č. 120/2018, v ktorom znalec konštatoval, že žalobkyni nenáleží žiadne bodové hodnotenie za sťaženie spoločenského uplatnenia. Od neexistencie trvalých následkov na zdraví žalobkyne, sťaženia spoločenského uplatnenia sa odvíjala aj skutková podstata trestného činu, ktorý spôsobil obvinený J. E. a samozrejme aj uložený trest. Z obsahu spisu vyplýva, že poškodenie stavca L5 (akékoľvek) nebolo u žalobkyne diagnostikované bezprostredne po dopravnej nehode. Prvýkrát sa objavilo až v lekárskej správe rehabilitačného lekára zo dňa 6. novembra 2018, potom v lekárskom posudku zo dňa 5. novembra 2019 a nakoniec aj v znaleckom posudku H. L. č. 22/2021 z 20. mája 2021. V poslednom znaleckom posudku znalec konštatoval, že poškodená okrem menej závažného úrazu - kompresívnej zlomeniny tela stavca L2 v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou utrpela s vysokou pravdepodobnosťou aj traumatické poškodenie medzistavcovej platničky L5/S1 a z tohto dôvodu mal za to, že hodnotenie bolestného by bolo vhodné doplniť aj o položku č. 108a - Poranenie medzistavcovej platničky pri súčasnej zlomenine stavca. Pri bodovom hodnotení trvalých následkov a sťaženia spoločenského uplatnenia znalec uviedol položku 254 - Vážne duševné poruchy po iných ťažkých poraneniach okrem poranenia hlavy v rozsahu 130 bodov a položku 304a - Ľahké poúrazové obmedzenie hybnosti chrbtice v rozsahu 190 bodov s 50 % navýšením - 95 bodov, čo predstavuje 285 bodov, spolu teda vo výške 415 bodov. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie dospel k záveru, že zo žiadneho dôkazu nevyplýva príčinná súvislosť, a to poškodenia stavca L5 žalobkyne s dopravnou nehodou. V prípade znaleckého posudku č. 22/2021 ide o iné položky, a aj iné bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia ako boli v predchádzajúcich posudkoch, iný nárok. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 10. mája 2022, sp. zn. 8Co/33/2022 rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 5.774,10 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšnej (zamietajúcej) časti napadnutý rozsudok potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP. Žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že v preskúmvanej veci si žalobkyňa uplatňuje na základe lekárskeho posudku zo dňa 5. novembra 2019, ktorý vypracoval jej ošetrojúci lekár H. Z. Y., J., bolestné vo výške 203,- eur za 10 bodov, ktorými bola ohodnotená položka 109 - Spondylolistéza a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 11.062,- eur za 546 bodov, ktorými bola ohodnotená položka 304c - poúrazové obmedzenie hybnosti chrbtice stredne ťažké (390 bodov zvýšených o 156 bodov). Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že v súvislosti s poškodeniami zdravia žalobkyne bol v trestnom konaní vypracovaný H. Z.S. znalecký posudok č. 120/2018, podľa záverov ktorého (s odvolaním sa na prepúšťiaciu správu zo dňa 27. júla 2018 a správu H. D. zo dňa 24. augusta 2018) žalobkyňa utrpela následkom dopravnej nehody kompresívnu zlomeninu L2 s tým, že pravdepodobne uvedené zranenie nezanechá trvalé následky, čo je však možné ohodnotiť až po roku. Na svojom znaleckom posudku znalec zotrval aj v jeho dodatku č. 143/2020 zo dňa 11. septembra 2020 s tým, že zranenie nezanechá trvalé následky, a preto v súvislosti s poškodením stavca L2 nepriznal žiadne bodové ohodnotenie za sťaženie spoločenského uplatnenia, keď hybnosť v oblasti bedrovej chrbtice je v norme a žalobkyňa udáva iba subjektívne obtiaže, ktoré sa nedajú objektivizovať. Z obsahu spisu vyplýva, že po vyšetreniach žalobkyne v dňoch 24. augusta 2018, 7. septembra 2018, 17. septembra 2018, 25. septembra 2018, 15. októbra 2018 sa objavilo poškodenie stavca L5 (posun) prvýkrát pri vyšetrení dňa 6. novembra 2018 a následne bolo zaznamenané aj v správach zo dňa 19. novembra 2018, 23. novembra 2018, 3. marca 2019, 22. marca 2019. Posudková lekárka H. B. neodporučila uhradiť položku 109 - spondylolistéza, keď poúrazový posun stavca L5 nemala žalobkyňa diagnostikovaný CT vyšetrením bezprostredne po úraze, ale až dodatočne röntgenom. Lekárka zároveň odporučila odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa položky 304 v súvislosti s poškodením stavca L2, a to bez navýšenia o 1/2. Znalec H. L. v znaleckom posudku č. 22/2021 zo dňa 20. mája 2021 odporučil ohodnotenie bolestného doplniť o novú položku - 108a - poranenie medzistavcovej platničky pri súčasnej zlomenine stavca - 60 bodov a za toto poškodenie v kombinácii s kompresívnou zlomeninou tela stavca L2 odporučil priznať náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu 285 bodov (základné ohodnotenie 190 bodov zvýšených o 95 bodov). Pokiaľ ide o bolestné za poškodenie (posun) stavca L5 odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o

nepreukázaní príčinnej súvislosti medzi týmto poškodením zdravia a dopravnou nehodou. Ako správne konštatoval súd prvej inštancie, toto poškodenie nebolo zistené znaleckým posudkom vyhotoveným v trestnom konaní č. 120/2018; a ani v dodatku k tomuto znaleckému posudku č. 143/2020 hoci vtedy už lekárske správy, ktoré konštatovali aj poškodenie stavca L5, boli k dispozícii. Napokon ani v trestnom konaní nebola obvinenému kladená za vinu ťažká ujma na zdraví v súvislosti s poškodením stavca L5. Poškodenie stavca L5 nebolo zistené prvotným CT vyšetrením a bolo zaznamenané v lekárskejších správach s odstupom 4 mesiacov po dopravnej nehode, a preto v konaní vznikli pochybnosti, či toto poškodenie vzniklo ako následok dopravnej nehody. Preto bolo na žalobkyni preukázať existenciu príčinnej súvislosti tohto poškodenia jej zdravia s dopravnou nehodou. Za týmto účelom žalobkyňa predložila znalecký posudok č. 22/2021, ktorým bolo zistené iné poškodenie zdravia (poranenie medzistavcovej platničky pri súčasnej zlomenine tela stavca), než za aké si žalobkyňa v žalobe náhradu za bolesť uplatňovala. Správne preto súd prvej inštancie vyvodil, že ani týmto dôkazom žalobkyňa nepreukázala príčinnú súvislosť medzi poškodením stavca L5 a dopravnou nehodou zo dňa 23. júla 2018. Žalobkyňa si podanou žalobou uplatňovala aj sťaženie spoločenského uplatnenia za poúrazové obmedzenie hybnosti chrbtice, a to na základe lekárskeho posudku zo dňa 5. novembra 2019 v sume 11.062,- eur. Okresný súd v tejto súvislosti poukázal na dodatok k znaleckému posudku č. 120/2018, v ktorom znalec konštatoval, že žalobkyni žiadne bodové hodnotenie za sťaženie spoločenského uplatnenia nenáleží a konštatoval, že od neexistencie trvalých následkov na zdraví žalobkyne sa odvíjala aj skutková podstata trestného činu, ktorý spôsobil obvinený a aj uložený trest. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom súdu prvej inštancie o neexistencii trvalých následkov na zdraví žalobkyne v súvislosti s dopravnou nehodou, keď v tejto časti dospel súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým záverom. Pokiaľ v tomto smere poukázal na závery znaleckého dokazovania v trestnom konaní, tieto bolo potrebné vyhodnotiť spolu so závermi vyplývajúcimi z ďalších listinných dôkazov. Trvalé následky v podobe poúrazového obmedzenia hybnosti chrbtice boli preukázané lekárskeým posudkom H. Y., posudkom H. B. a znaleckým posudkom H. L.F.. Išlo o obmedzenie hybnosti chrbtice v dôsledku zlomeniny tela stavca L2 a poškodenia medzistavcovej platničky L5 zistené znalcom H. L.. Vzhľadom na komplexnosť znaleckého posudku H. L. vzal odvolací súd tento za podklad pre svoje skutkové závery a rozsah obmedzenia hybnosti chrbtice posúdil tak, že išlo o ľahký stupeň, ktorý bol ohodnotený počtom 190 bodov zvýšených o 50 % so zreteľom na obmedzenie možnosti žalobkyne uplatniť sa v živote a v spoločnosti vzhľadom na poúrazové následky v oblasti drierkovej chrbtice v mladom veku. Napokon aj vo výroku rozsudku o vine bolo konštatované, že spôsobené zranenia obmedzovali žalobkyňu v obvyklom spôsobe života po prepustení z nemocnice po celú dobu liečenia a rehabilitácie v trvaní najmenej 10 týždňov. Po zopakovaní dokazovania v potrebnom rozsahu odvolací súd dospel k záveru, že žalobkyni vznikol nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Výsledky vykonaného dokazovania dávali spoľahlivý podklad pre záver, že u žalobkyne došlo v dôsledku poškodenia zdravia pri dopravenej nehode k vzniku trvalých následkov v podobe poúrazového obmedzenia hybnosti chrbtice ľahkého stupňa. Výška náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia bola v roku 2019 stanovená na 20,26 eur za jeden bod, čo v danej veci znamená, že za 285 bodov prináleží žalobkyni suma náhrady vo výške 5.774,10 eur. Z vyššie uvedených dôvodov a po právnej stránke poukazujúc na ustanovenia § 2 ods. 2, § 5 ods. 1, 2 zákona č. 437/2004 Z.z. odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie sčasti potvrdil a sčasti zmenil tak ako bolo uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia. Vychádzajúc zo znenia ustanovení § 11 ods. 6, 7 a 8 citovaného zákona a tiež v zmysle záverov rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo/145/2017, sp. zn. 1Cdo/2012/2017 zároveň konštatoval, že žalovanej nevznikla povinnosť žalobkyni zaplatiť úroky z omeškania; preto pokiaľ sa domáhala aj tohto nároku jej tvrdenia nepovažoval za dôvodné a rozsudok okresného súdu v uvedenej časti tiež ako vecne správny potvrdil. O nároku na náhradu trov celého konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP tak, že žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania keďže obe mali v konaní úspech len čiastočný.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) podala dovolanie vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu ako aj súvisiacemu výroku o trovách konania. Prípustnosť podaného dovolania odôvodňovala ustanovením § 420 písm. f/ CSP, pričom v bližších podrobnostiach namietanú vadu zmätočnosti špecifikovala tak, že podľa jej presvedčenia je rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné/arbitrárne pokiaľ ide o záver, že žalobkyni nepatria aj

úroky z omeškania z priznanej sumy. Poukázala na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, týkajúcu sa požiadaviek na odôvodňovanie rozhodnutí súdov (viď Nález z 5. decembra 2017, sp. zn. I. ÚS 736/2018). Namietla arbitrárnosť právneho posúdenia odvolacím súdom majúc za to, že predmetným rozhodnutím bolo zasiahnuté do jej práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“) a preto je nevyhnutné revidovať záver odvolacieho súdu iniciovaním dovolacieho prieskumu. Žalobkyňa vyslovila presvedčenie, že odvolací súd pri rozhodovaní o úrokoch z omeškania použil síce správnu právnu normu, avšak nesprávne ju aplikoval na zistený skutkový stav. V uvedenom smere poukázala na Nález Ústavného súdu SR z 14. októbra 2021 sp. zn. III. ÚS 309/2020, ktorým ústavný súd zrušil rozsudok Najvyššieho súdu SR z 22. novembra 2018 sp. zn. 3Cdo/145/2017 a vec vrátil dovolaciemu súdu na ďalšie konanie. Ústavný súd SR pritom konštatoval, že rozhodnutím dovolacieho súdu, ktorým odmietol sťažovateľovi priznať úroky z omeškania bolo porušené právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Aj judikatúra iných krajských súdov svedčí o tom, že žalobkyni patria aj uplatnené úroky z omeškania. Úlohou súdov je poznať svoju vlastnú judikatúru, to znamená aj rozhodnutia iných sudcov, resp. senátov (viď napr. rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 21. mája 2020, sp. zn. 1Cob/100/2019, resp. zo dňa 29. septembra 2020, sp. zn. 2Cob/200/2019). Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľka formulovala viaceré otázky a síce: 1/ Aký je charakter úrokov z omeškania v režime zákona č. 381/2001 Z.z., resp. aké funkcie majú plniť úroky z omeškania priznané poškodeným subjektom podľa daného právneho predpisu? 2/ Majú úroky z omeškania priznané podľa zákona č. 381/2001 Z.z. kompenzovať oneskorené poskytnutie peňažného plnenia (t.j. po uplynutí normatívnej trojmesačnej lehoty) a zníženú časovú hodnotu peňazí s ohľadom na eventúálnu devalváciu meny a stúpajúcu infláciu? 3/ Má sa pri rozhodovaní o prípustnosti úrokov z omeškania podľa zákona č. 381/2001 Z.z. zohľadňovať všeobecná úprava omeškania dlžníka podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka? 4/ Ktorá právne relevantná skutočnosť determinuje počiatok omeškania komerčného poisťovateľa s poskytnutím poistného plnenia? 5/ Aký charakter má trojmesačná zákonná lehota v zmysle § 11 ods. 6 zákona, v ktorej je poisťovateľ povinný prešetriť poistnú udalosť poškodeného a aké následky sú spojené s márnym uplynutím danej lehoty? 6/ Možno považovať nepriznanie úrokov z omeškania poškodeným za oneskorené poskytnutie poistného plnenia (t.j. po uplynutí normatívnej trojmesačnej lehoty podľa § 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z.z.) za súladné so zmyslom a účelom zákona č. 381/2001 Z.z. a tzv. motorových smerníc? 7/ Vzniká poškodenému nárok na úroky z omeškania aj v prípade, ak mu poisťovateľ poskytne v rámci trojmesačnej lehoty písomné vysvetlenie dôvodov odmietnutia poskytnutia poistného plnenia? 8/ Aké parametre musí spĺňať odôvodnenie odmietnutia poskytnutia poisteného plnenia zo strany komerčného poisťovateľa podľa § 11 ods. 6 písm. b/ zákona, aby sa poisťovateľ vyhol sankcii v podobe poskytnutia úrokov?.

4. Žalovaná s k podanému dovolaniu nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či

sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten , kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

10. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

12. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

13. Do práva na spravodlivý proces sa premieta aj ústavná zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorá síce nie je výslovne upravená v ústavnom poriadku, ale má svoj ústavnoprávny rozmer, lebo vyplýva z princípu nezávislosti súdov a sudcov (čl. 46 ústavy). Táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu, ktoré vo svojom rozhodnutí náležite odôvodní (§ 220 ods. 2 CSP). Súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

14. V preskúmvanej veci žalobkyňa prípustnosť a dôvodnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ a § 431 ods. 1 CSP vyvodila v podstate z toho, že odvolací súd výkladom ustanovení § 11 ods. 6, 7 a 8 zákona č. 381/2001 Z.z. (týkajúcich sa uplatnených úrokov z omeškania) poprel účel a význam zákonného predpisu, čo je v rozpore s imperatívom vykonať ústavne súladný výklad aplikovanej právnej

normy. Žalobkyňa namietla arbitrárnosť právneho posúdenia odvolacím súdom majúc za to, že predmetným rozhodnutím bolo zasiahnuté do jej práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Odvolací súd zároveň svoje závery riadne nezdôvodnil, nereagoval dostatočne na tvrdenia žalobkyne, preto jej jeho rozhodnutia tiež nepreskúmateľné.

15. Zásada *iura novit curia* („súd pozná právo“) neznamena len to, že súd pozná právo, ale aj to, že si je zároveň vedomý účinkov, ktoré právo v podobe, v ktorej ho súd aplikuje, vyvoláva vo vzťahu k procesnoprávnemu alebo hmotnoprávnemu postaveniu nositeľa práva na súdnu ochranu svojich práv (napr. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 59/00 z 20. decembra 2001).

16. Všeobecné súdy v sporovom súdnom konaní nemajú poskytovať formálny či formalistický výklad a aplikáciu práva, ale majú poskytovať taký výklad a aplikáciu práva, ktorý je materiálnou ochranou zákonnosti, aby bola zabezpečená spravodlivá a účinná ochrana práv a oprávnených záujmov strán sporu (porovnaj čl. 2 ods. 1 Základných princípov CSP). Civilné sporové konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie. K základným právam strany sporu, obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, patrí i právo na uvedenie dostatočných dôvodov, na ktorých je rozhodnutie založené. V súvislosti s riadnym odôvodnením je potrebné uviesť, že vychádzajúc z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a judikatúry Ústavného súdu SR (sp. zn. I. ÚS 226/03 zo dňa 12.5.2004, III. ÚS 209/04 zo dňa 23.6.2004, sp. zn. III. ÚS 95/06 zo dňa 15.3.2006, sp. zn. III. ÚS 260/06 zo dňa 23.8.2006, sp. zn. III. ÚS 36/2010 zo dňa 4.5.2010, sp. zn. I. ÚS 114/08 zo dňa 12.6.2008), nie je nutné, aby na každú žalobnú námietku bola daná súdom podrobná odpoveď a rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzovaný s ohľadom na okolností každého prípadu, ak však súd v odôvodnení nereaguje na zásadnú, relevantnú námietku, súvisiacu s predmetom súdnej ochrany prednesenú žalobcom, je potrebné tento nedostatok považovať za prejav arbitrárnosti (svojvoľnosti).

17. Za svojvoľu, ktorá má za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky všeobecným súdom, treba považovať aj nerešpektovanie kogentnej normy a prílišný formalizmus pri výklade a aplikácii právnych noriem, ako aj prípady, ak všeobecný súd svoje rozhodnutie nezdôvodnil buď vôbec alebo tak urobil celkom nedostatočne, prípadne ak ho založil na dôvodoch, ktoré v okolnostiach konkrétnej veci nemajú zjavne žiadnu relevanciu (pozri uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 110/09 z 2. apríla 2009). Arbitrárnosť právneho posúdenia zakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, lebo podľa judikatúry ústavného súdu je požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania súdov a vylúčiť ľubovôľu, lebo len vecne správne (zákonu celkom zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie napĺňa ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“, ústavné kritériá vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru. Z doterajšej judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že aj arbitrárnosť právneho posúdenia veci súdmi nižších inštancií môže odôvodňovať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP (viď rozhodnutie sp. zn. 4Cdo 5,6/2019 z 26. februára 2020).

18. Z rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyplýva, že výkladom omeškania poisťovateľa s poskytnutím plnenia podľa § 11 ods. 7 zákona č. 381/2001 Z.z. sa najvyšší súd (opakovane) zaoberal vo svojich skorších rozhodnutiach sp. zn. 1Cdo/225/2021 z 27. apríla 2022, sp. zn. 2Cdo/306/2021 z 25. apríla 2022 a sp. zn. 4Cdo/99/2022 z 20. júla 2022 (o čom, ale odvolací súd v čase svojho rozhodnutia ešte nemohol mať vedomosť, takisto dovolateľ - pozn. dovolacieho súdu), v ktorých tam konajúce senáty dospeli k záveru, „poisťovňa bola poškodeným priamo žalovaná, a preto sa na priznanie úroku z omeškania vzťahujú ustanovenia, podľa ktorých sa poisťovňa dostáva do omeškania bezprostredne po tom, ako si poškodený u nej uplatní svoj priamy nárok na náhradu škody s tým rozdielom, že na úrok z omeškania nemá nárok za obdobie troch mesiacov na šetrenie poisťnej udalosti a 15 dní na výplatu, ak k výplate žiadanej náhrady skutočne došlo“. Správnosť predmetného záveru pri zohľadnení systematickej

a teleologickej metódy výkladu ustanovení § 11 ods. 6 až 8 zákona o povinnom zmluvnom poistení potvrdil Ústavný súd Slovenskej republiky už vo svojich skorších nálezochoch, sp. zn. III. ÚS 214/2020 zo 14. októbra 2021 a sp. zn. III. ÚS 309/2020 zo 14. októbra 2021, ktoré predchádzali spomínaným rozhodnutiam najvyššieho súdu. Dovolací súd pre úplnosť poznamenáva, že práve uvedenými rozhodnutiami Ústavného súdu Slovenskej republiky došlo k zrušeniu rozhodnutí najvyššieho súdu aj na záveroch ktorých založil svoje rozhodnutie odvolací súd (bližšie viď bod 2. tohto rozhodnutia).

19. Pri aplikácii vyššie uvedeného právneho názoru najvyššieho súdu (prezentovaného v zhora citovaných rozhodnutiach) na posudzovaný prípad dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné. Odvolací súd vychádzal pri svojom právnom posúdení vzniku nároku na úroky z omeškania zo znenia ustanovení § 11 ods. 6, 7 a 8 zákona č. 381/2001 Z.z. a tiež v zmysle záverov rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo/145/2017, sp. zn. 1Cdo/2012/2017 („...poist'ovňa sa dostáva do omeškania až po právoplatnom rozsudku súdu o výške náhrady škody...“). Konštatoval, že žalovanej nevznikla povinnosť žalobkyni zaplatiť úroky z omeškania, lebo „...nárok na úroky z omeškania podľa § 11 ods. 8 zákona č. 381/2001 Z.z. vznikne len v prípade nesplnenia povinnosti uvedenej v § 11 ods. 6 citovaného zákona. O takýto prípad ale v danej veci nešlo, keďže žalovaná v trojmesačnej lehote od výzvy žalobkyne zo dňa 15. novembra 2019 splnila listom zo dňa 4. februára 2019 podmienku v zmysle § 11 ods. 6 písm. b/ citovaného zákona, a to do troch mesiacov od oznámenia poškodenej o škodovej udalosti poskytla tejto písomné vysvetlenie dôvodov odmietnutia plnenia; nevznikla jej preto povinnosť zaplatiť žalobkyni úroky z omeškania“ (viď bod 18. až 20. rozsudku odvolacieho súdu). Z citovaného nálezu ústavného súdu ale vyplýva, že trojmesačná zákonná lehota na vybavenie poistného plnenia a na to nadväzujúca 15-dňová lehota na plnenie podľa zákona č. 381/2001 Z.z. má svoje opodstatnenie v záujme dôsledného vyšetrenia poistnej udalosti, no nepredstavuje žiadnu liberáciu škodcu od platenia príslušenstva pohľadávky (úrokov z omeškania; § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka) vzniknutej z ublíženia na zdraví.

20. Tým, že odvolací súd zvolil výklad príslušných právnych noriem v rozpore s ich účelom a zmyslom, porušili právo žalobkyne na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

21. Dovolanie žalobkyne za takejto situácie bolo nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f/ CSP), ale tiež dôvodné (§ 431 CSP), lebo v ňom opodstatnene namietala, že súd (odvolací) jej nesprávnym procesným postupom znemožnil ako strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f/ CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal ani žalobkyňou namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Najvyšší súd postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017). Nad rámec uvedeného dovolací súd ale poznamenáva, že žalobkyňa už z podstatnej časti aj tak dostala odpovede na otázky ňou vznesené v podanom dovolaní, a to vo vzťahu k vytýkanému nesprávnemu právnomu posúdeniu odvolacím súdom (§ 421 ods. 1 CSP), keďže jej dovolacie námietky odôvodňujúce vadu zmätočnosti (§ 420 písm. f/ CSP) t.j. arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť sa prelínali s tým, ako odôvodňovala prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti a vec mu v uvedenom rozsahu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

23. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§

453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

**Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.